

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

SUMARI.—*¡Venturós qui s'hi trobará!*, per Mossen Llorens.—*El Lulisme a Catalunya*, per un Lulista Antich.—Sants y festes.—Notícies històriques.—*Jesús dormint en la creu*, per B. Ferrá—*“Electra”*, per el Sen Garrovi.—*Obsequi al Sr Governador*, per F.—*Alcoholisme*, per el Sen Garrovi.—*La premsa catòlica*, per un Colaborador.—*Folklore mallorquí*, per un Temporer.—*A un Temporer*, per S. Elviro Más.—Consequències d'una educació atea.—Anuncis.

¡Venturós qui s'hi trobará!

Nos conta Sant Matheu, en lo Sagrat Evangèli de la present dominica: que el Bon Jesús prengué una vegada, amb la seua companyia, á S. Pere, S. Jaume y S. Joan, germá d'aquest, y los se 'n dugué á una montanya molt alta y es va transfigurá devant ells. La seua cara resplandía, còm el sòl, y el seu vestuari prengué la blancò mateixa de les flòvis de la neu. Y al mateix temps aparegueren allá Moisés y Elías parlant amb el Salvador. Y prenent S. Pere la paraula, digué an el Bon Jesús: Senyor, bon estâ hi fa aquí: si Vos heu voleu, fessemhi tres tendes: una per Vos, s' altre per Moisés y s' altre per Elías. Encare no havia acabat de parlâ y un nigulet molt resplandent los enlluerná, y de's nigúl sortí una veu que los digué: “Aquest es el meu Fiy molt estimat, en qui tench totes les meues complacencies; escoltaulo.” Quant sentiren aixó els deixebles, caygueren cara en tèrra tots plens de temò. Però Jesús s'hi acostá y tocantlos los va dir: Aixecauvos y fora pòr. Y alçant llavonses els seus uys já no veren ningú més que Ell. Y á sa baixada d' aquella montanya los maná Jesús que no contassen á ningú lo que acabavan de veure, fins y tant que 'l *Fill del hòmo* hagués ressucitat del sepulcre,
Devant aquesta relació d' un fét tan nõu y

marvellòs, no hi ha ningú que no volgués havershi trobat, amb los deixebles venturosos, dalt aquella montanya, per embadalirse, còm ells, contemplant aquella *bellesa inefable*, que, per conhòrt y encoratjament de son esperit, encare temoréch, se los aparegué en el cim del Tabor. Més; no tothòm está dispòt á seguir á Jesucrist en los seus trabays; sempre perseguit y humillat, fins á la mòrt.

Já ho veis: tres foren els deixebles que tengueren la gran sòrt y ditxa d' assistir an aquell espectacle; y de's tres, un no més permanesqué faèl, fins á sa darrera hòra, an es costat del Bon Jesús. Els altres dos, juntament ab los restants deixebles, fogiren més que depréssa tant bon punt véren pres y fernet el seu estimadíssim Mestre. ¿Qué hauriam fét, idó, nòtros que no tenim l' amor ardentíssim de Sant Joan, ni la fé viva de S. Pere, ni el zèl may retut de S. Jaume? Ni més ni pús que lo que feim cada día, quant se tracta de sacrificâ per Jesucrist un respecte humá, una passió, un interés cualsevòl de la tèrra. Y pretendriam, abans d' hòra, y sens mèrits de cap casta, gaudir ses delicies eternes del cèl?

Tan sòls per una mercé senyaladíssima, deguda á motius també molt especials, va permetre el *Deu fet hòmo* que tres mortals, y ningú pús, contemplassin per breu estona la seua hermosura y gloria incomparables, allá, demunt lo més alt del Tabor. Més; la lley general es que ningú puga jamay arribâ an el Tabor de la gloria, sens passâ primer per la montanya dolorosa y sangrenta del Calvari; imitant, si es precís, á Jesucrist en les seues penes y amargures, y seguint, fins el darrer alé de vida, les seus petjades. ¡Oh! qui pogués comprendrê y fer entendrê als demés els prèmis grans y sens conte que Deu té apereyats p'els qui, transfigurantse espiritualment an aquesta vall de llágrimes, mereixerán després l' her-

mosa y divina transfiguració, en còs y ànima, entre 'ls esplendors del sants! Llavonses si que podríam dir, ab l' apòstol S. Pere: ¡Senyor! bon està hi fa aquí, per á sempre transfigurats; ben segurs de que may per may aixó ha de minvar ni tenir fí! ¡Venturós qui puga fer aquest parlar!

MOSSEN LLORENS.

El Lulisme a Catalunya

«..... para que nuestros lulistas y todas las personas empeñadas en honrar la memoria del filósofo mallorquín, sepan y conozcan como los catalanes dedican sus energías á la propaganda y vulgarización del nombre y las obras de nuestro inmortal paisano.»

Axò mos intimá *La Almudaina*, día 30 de Janer passat, després de dar conte d' una festa celebrada per la *Agrupació Ramón Lull de Barcelona*, en la qual, presidits per una estàtua del Bto. mallorquí, disertá D. Rafael Folch, llegí una memoria en favor de la doctrina Luliana D. Jaume Algarra, y Mossen Salvador Bové, Mossen Jacinto Verdaguer y altres llegiren prosa y poesia ecsaltant la memoria del nostro savi-màrtir compatrici.

Realment els lulistes mallorquins mos hauríam d' empegahir devant l' unió dels catalans, si noltros abans d' ells no haguessim trabayat per ecsaltar, del millor modo que hem pogut, la gloria de dit savi. Per axò no mos dam per aludits; á la vista están els 214 números del nostro setmanari, y abans d' ell la col·lecció del Museu Balear y el *Bolletí de l' Arqueològica Luliana* que próvan la nostra incansable propaganda del Lulisme, dins Mallorca. (a)

També, dit diari, día 3 del corrent, y *Mallorca*, revista semanal, día 25 del mateix, donant conte y rahó del *Homenatge al Doctor Arcangèlich lo gloriós Màrtir de Cristo Beat Ramón Lull* (llibre de cent pàgines, editat per la tipografia *L' Aveng*), ponderaren aquesta manifestació de *Lulisme*, ahon hi figuran moltes y bones firmes d' escriptors catalans. No serem noltres qui los planga les mansballetes; però, bò será advertir que, un dels trabays més notables é interessants, d' aquell llibre resulta ser un original sumministrat per lo nostro amich Mateu Obrador, y molts dels qui publicantlo han volgut honrar (b) la memoria del Bto. R. Lull, *han begut ses inspiracions* en l' edició moderna de la Biblioteca Luliana, que comensá á publicar lo Mestre en Gay saber Geroni Rosselló, y en los escrits donats á llum, p' els Quedrados, Aguilons y altres mallorquins lulistes; sens olvidarnos del llibre la *Tradició Catalana*, escrit per lo Illm. Sr. Torres y Bagues, actual Bisbe de Vich.

(a) L' exposició iconogràfica de Ramón Lull, en el Col·legi de la Sapiencia, *Homenaje á R. Lullio*, rendit p' els escriptors mallorquins cuant se celebrá l' aniversari de la Fundació del Col·legi á Miramar (any 1876), son bons testimonis del nostre *Lulisme catòlich*.

(b) Algún d' ells, ab un romans, publicat fa molts d' anys, hont hi va enclosa la *llegenda* de l' entrada á cavall dins un temple, de la dama ab lo pit cangrenat, etc. Ja 's sab que la biografia de R. Lull, escrita per un coetaneo, no resa de res d' allò, y que els criticchs discrets heu han dat per apocrif, y per tant *deshonrós* per la memoria de R. Lull.

Por tanto; en lo que nos causan més enveja els nostros literats germans, de Catalunya, no es en lo de ser devots del Beato R. Lull, y laboriosos per extendrer la conexensa de ses obres, sinó en lo de sa virtuosa aplegadissa d' elements que fan activa propaganda regionalista.

Ah! com deya molt bé *La Almudaina*, «si todos cuantos (*mallorquins*) se interesan por la merecida glorificación del gran Lull y sueñan con la justísima construcción de un grandioso monumento, se unieran, se organizaran, trabajaran con actividad y se movieran impulsados por *un solo ideal*, no sería posible el fracaso de ciertas iniciativas, ni veríamos como no prosperan los acuerdos tomados por una agrupación (*presidida per totes les Autoritats superiors de Mallorca*) de personas consagradas á la ecsaltación del Santo y del Sabio.»

Realment, aquesta *multitud d' ideals*, impossibles de conciliar per l' intransigencia dels qui los proclamavan, é impossibles de realisar per l' absoluta falta de fê catòlica en gran part dels flamants lulistes, d' acció y formalitat en los antichs, y de vertader regionalisme en uns y altres; axò, més que la falta de recursos materials, ha tirat baix el grandió castell en l' aire que, sens més fonaments que un gran y excel·lent desitj, s' havia alsat.

¡Patriotisme! ¡Les nostres glories! ¡Decoro social!.... Paraules y sols paraules vanes que demostren la lleugeresa, l' indolent apatía y la desunió dels mallorquins, per desgracia patentisada devant els lulistes del continent, ab motiu de la *Magna Junta* celebrada dins la Llonja de Palma.

No per axò noltros dam per fracassat el vertader Lulisme; Deu sab si lo que fins ara no hem pogut fer noltros en obsequi del Bto. R. Lull, ho farà Ell mateix, justificant les paraules del Profeta: *Nisi Dominus ædificaverit domum, invanum laboraverunt qui ædificant eam.*

UN LULISTA ANTICH.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Día 4.—Dilluns.—S. Casimiro, rey y cfr.
 Día 5.—Dimars.—S. Eusebio y compros. mrs.
 Día 6.—Dimecres.—S. Olegari arcabisbe.
 Día 7.—Dijous.—S. Tomáa d' Aquino Dr.
 Día 8.—Divenres.—S. Juan de Deu, fundr.
 Día 9.—Dissapte.—Sta. Francisca Vda. romana.
 Día 10.—Diumenje ✠ III de *Corema*, S. Milton y 39 compayns mrs.

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1683. Día 5 de Mars á Pamplona passá á millor vida son bisbe don Fr. Pere Roig, fill de la provincia de Sant Francesch de Mallorca, la seua patria, persona molt versada en las divines lletres y dotat entr' altres virtuts, d' una singular prudencia y dó de consell; per lo cual meresqué de la sagrada Congregació de Bisbes y Regulars, la comissió de passar á Sicilia per remediare certes desevanencies exides entre algunes comunidats relligioses; y que D.ª Maria Ana d' Austria, Reyna governadora d' Espanya, li confiás la direcció de sa conciencia, y altres comissions molt delicades, entr' elles el Virreynat de Navarra.

Jesús dormint en la creu

Traducció dedicada á son autor

D. Juan de Dios de la Rada y Delgado

Per sobre neu y macada
que los seus pèuets destrossan,
un pobre Minyó camina,
galtetes color de rosa.

Sa daurada cabeyera
llu com el sol quant s' enfla,
y entre 'ls rissets, á son front,
hi guayta un cercol d' espinas.

Sa mirada de coloma
umpl los còrs de llum y pler,
als qui logran alcansarla
d' aquell hermós Minyonet.

Batzers trepitja en son tránsit
y, ab son front punxat, sonríu,
mentre vers el cèl l' aixeca,
son patiment benehit.

¡Cóm suporta sa fatiga,
en que l' abrusi cruèl!
¡Ell, que té per tots los mals
los remeys millors y cèrts!

Miraulo passar per terra,
sens poder comprendre'ló:
Veis aquí com li preguntan
y com respon lo Minyó.

—Digas: ¿Quí t' envía?

—El zèl

de consolar.

—¿Quí ests?

—L' Amor.

—¿Qué vens á cercar?

—Dolor.

—¿Y, d'hont has exit?

—Del Cel.

—¡Me meravell!

—No t' espants.

—Sies ditxós.....

—¡Quin del-liri!

—¿Qué desitjas?

—El martiri.

—¡Tú, el martiri!

—P'els humans.

—Fujan de tú.....

—Jo 'ls segueisg.

—Te deixan.....

—No 'ls abandon.

—Te refüan.....

—Los perdon.

—Si 't matan!

—Los benehesch.

—¿Y estimas?

—L' Humanitat.

—Més, per qué?

—Pera salvarla.

—Y, ¿qué es que pretens?

—Guiarla.

—¿Ahont?

—A l' Eternitat.

—Tú sufreixs.....!

—P'el crim qu' has dit.

—¡L' ofensa es molt gran!

—Inmensa.

—¿L' expiació.....?

—Com l' ofensa.

—¿Y haurán lo perdó?

—Infinít.

—No comprendg.....

—Ab la Fé 's veu.

—Reposa.....

—No 'stig cansat.

—¿Tens llit?

—Está preparat.

—¿Ahont?

—Demunt una Creu.

Amb axò seguí sa Vía;
y, passat no gaire temps,
sobre una creu s' extenia
son còs y son cap ensemps.

Y axí fou d' eterna Vida
font, son dolor voluntari;
si, a Betlem, de goig sens mida,
de perdó, dalt lo Calvari.

B. FERRÁ.

“ELECTRA,”

Tota vegada que tant s' ha parlat, desde fá un parey de setmanes, d' aquest *esperpento* impio y revolucionari, que ha moguda maror fòrta entre la gent qui coixetja d' es mateix pèu que son malanat autor, y ha enutjat de bon de veres á tots els bons catòlichs; copiam avuy el ben escrit article, publicat per nostron valent company “*Luz Católica*,” de Valencia; ab s' objecte de que pugan ferse 'n una mica de cárrech els nostres ben volguts lectors:

«Saben ya todos que con este título ha dado á luz el Sr. Pérez Galdós una hija natural en cinco actos. No busquéis en el santoral cristiano su nombre, ni aun en el catálogo masónico, no; *Electra* es un diminutivo de Eleuteria, si hemos de creer al padre de la criatura; pero nos parece indudable que tiene un significado tan estólidamente malicioso, que en vez de malicia es una insigne memada.

Su argumento es sencillo, y sobra para los fines que el autor parece se ha propuesto, cuales son los del pisto y los puramente comerciales, ya que con sus novelas pseudo-históricas no le iba tan bien como deseara.

Con todo esto, D. Benito ha dado á *Electra* el mismo eterno argumento de todas sus novelas, descabellado y falso como suyo; pero argumento, al fin, que se parece en algo á lo que se escribe con el nombre de dramas.

El silbado autor de *Los Condenados* ha creado un tipo memo sin ilustración y cargado de años, sobre el cual acumula todas las perrerías que su progresil mollera concibe, y ya tenemos hecho al católico, jesuíta de levita, fanático, ó como se quiera llamar, que la gente culta del librepienso sabe hacerlo de muchos modos

Por contraste, coloca frente á este *esperpento* un joven ingeniero con todas las bellas cualidades que al autor de los *Mamarrachos nacionales* le viene en gana atribuirle, y á *Electra*, joven que tal vez represente en el cacumen del autor el progreso nuevo, y á la cual quieren los dos: el primero, que es su padre, aunque pasa por hermano, para «meterla» en un convento, y el otro para casarse con ella, cosa muy *anticuada* que encaja mal en

las ideas del ingeniero libre progresista; y con esto ya tenemos acción interesante à más no poder.

D. Salvador el «católico», dice por boca de Galdós todas las atrocidades y estupideces que éste sabe, y sabe muchas. Máximo le contesta à estilo anarquista; y cuando D. Salvador dice que no se rinde, don Máximo grita como un salvaje: *¡Hay que MATARLE! ¡Hay que INCENDIAR el convento!* Himno de Riego, escamoteo de relojes y... la oreja.

Y con unas cuantas palabrotas sesquipedales roncadas por los periódicos de la «Asociación de Bombos Mutuos», tenemos hecha la fama del «maestro de los maestros.» No obstante, ¿que tal será la obra, cuando esta misma prensa, pese à sus entusiasmos liberales, reconoce que los dos actos primeros son tontos como baile sin música? Pero aun cuando no tuviera otro mérito, «las ideas disolventes que animan la obra la hacen acreedora al aplauso de todos los demócratas.»

Había, pués, que aplaudir el drama, sali ra lo que saliera, y de cómo cumplieron con su obligación, nos da minuciosa cuenta la prensa liberal, loca de contento.

A un caballero que desde su butaca se permitió decir à los del lado que callaran porque no podía oír, le hicieron enmudecer cincuenta puños y palos que sobre su cabeza se levantaron.

Dos señoras que se retiraron de un palco gritando *¡los católicos no podemos oír esto!*, fueron horrorosamente silbadas, y el caballero que las acompañaba fué atropellado.

Un espectador que no encontró motivo para aplaudir à *Electra* ni à *eléctricos*, recibió un garrotazo por este tremendo delito.

El crítico de teatros, redactor de *El Liberal*, señor Aramis, se permitió en un pasillo decir por chanza una frase poco elogiosa del drama, y una avalancha de caribes se abalanzó sobre él para estrangularle.

Otro crítico dice: «hay mucho *simbolismo*», y el culto pintor Sorolla le grita: «¡No sea usted animal!»

Picón vocífera: «¡Viva Galdós y Carlos III!» El público grita à su vez: «¡Muera la Religión! ¡muera los jesuitas!» Y de tal modo dominan la situación todos estos «civilizados», que hacen exclamar à los redactores de *El País*: «Ya nadie chista, gracias à nuestros puños y à las ganas de esgrimirlos.»

A la salida fué conducido el jacobino Pérez Galdós en hombros del *pópulo bárbaro* hasta su casa, gritando todo el mundo: *¡hay que matar!*, *¡hay que incendiar!*, resultando varios contusos y un jefe de policía herido.

Este es el drama, y este el triunfo *espontáneo* de la «obra de arte mejor que se ha escrito en España y en el extranjero en todo los tiempos», por lo que su autor está propuesto para ser declarado octava maravilla del mundo.»

* * *

Voleu sebrê res més?—Idó, se fa present à tothòm, de part de dos *órgues* de l'opinió pública: que algunes llibreríes de Palma, n'han rebut exemplars à balquena, à dues pessetas la péssa; y si no n'hi hagués abastament en durán més.... sempre dispòstes, còm están, à complaure en tot y per tot à *sus numerosos favorecedores*.—Hala, admiradors del autor de «*Episodios nacionales*», correu de quatres, que si vos adormiu romandreu amb sa boca badada! Hala, *catòlics* parroquians de cèrta casta de botigues, poreu fer una passa-

deta per davant els mostradors y hey veureu n' *Electra*, tota estufada y enllestida, mirant passà la gent, ben asseguda, fentli la cort una escampadissa de *devocionaris* y *setmanes santes*, y servintli de *dames d'honor* y de *gentiles hombres de semana: don Blanco y Negro, don Iris, don El Teatro, monsieur Figaro ilustrée, madame La Saeta* y altres *dons* y *donyes* de sa mateixa confraria. Però, estau alèrta!... no sia cosa que vos engatusseu ab s' *estampa* y tengueu llavòuses sa mala sòrt de comprarle! Mirau que aixó de *Electra-cidad* juga brut... y d' un *chispasso* podriau caure sechs, sensa tenir temps de dir Jesús!

Y, abans de que 'm fugi de la memòria: l'actor Valero, qui en el Teatre Espanyòl de Madrid feya es paper de *Pantoja*, quant s' estrená l'òbra... já ha estirats els potóns, ¿Seria també d' un *chispasso*? No vos ho puch dir, porque no me'n som alterat.

No vos fassau dolents, teniu llástima d' éll y resau per la seua animeta. ¡Deu l' haja amparat, en la seua misericòrdia, y vulga també enviâ un raig de llum al esgarriat autor del drama, porque s'arrepentesca de tot el mal qu' ha fet amb la seua verinosa ploma.

Item més: La companyia d'en *Cepillo*, que havia anunciades algunes funcions *fuera de abono*, dins sa Corema, per escarnir encare més els sentiments relligiosos d' aquesta ciutat ¿no'm sabriu dir per qué *tocá soletes* dilluns passat à bordo del *Isleño*? Per aquí corria el *rum-rum* de que *algunos elementos liberales* (!!!) s' havían proposat, no sòls organisar un *banquete* en honor d'en Galdós, sino també fer possâ en escena aquesta *jòya* de la literatura espanyòla, *dramático-liberalesco-contemporánea*. An es pareixe, à forga de *fer atmósfera* y *tocâ portes*, la gent no ha anat de *bróu*. Será, idó, per aquest motiu que no haurán *posada s' òlla an es fòch*, y que la còlla d'en *Cepillo*, cansada d' esperâ que 'ls ciutadans prenguèssin sa cosa ab calentô, y porque tal vegada já devian sentir rusca,.... *han presa aygo*? ¡Bon vent! ¡Já esperareu que vos enviém à cercâ!

EL SEN GARROVÍ.

Obsequi al Sr. Governador

J A que, com era d' esperar, la cantidat suscrita en el *Diario de Mallorca*, passa de *dos cents duros*, un amic nostre y del Illm. Sr. Álvarez Sereix, mos ha encarregat anunciem l' idèa de que no s' invertescan tots amb un *bastó* emblema d' Autoridat recta y discretament ecsercida en lo Govern Civil de les Balears, sinó que, per millor completar l' obsèqui, se li regali al mateix temps un cartell miniaturat, de pergami, ahont consti el motiu de dit obsèqui, baix l' alegoria de l' *estirpació del joch*. Podrián firmar la dedicatoria persones de tots estaments en representació de tots los suscrits. Creim que aquest *títol certificat* p'els catòlics mallorquins li plauria més al Sr. Sereix que cualsevol altre refrendat per cualsevol Ministeri, pues pochs son, per desgracia, els que s' alcansan per medi tan noble com l' exposat.

Excusam dir que hauria de ser una *obra d' Art* y coma tal aumentaria el valor de la bona voluntat ab que els pobles mallorquins li demostram lo nostre agrahiment.

F.

ALCOHOLISME

DEBADES repròva s' *higiene* s' abús de ses begudes alcoholiques, que causan á s' homo perjuys tan funests y desastrosos com ses digestions incompletes, s' alimentació insuficient, sa pérdua de salut, sa veyés abans d' hora, s' estupidés, sa falta de memòria, es tremolô de mans, s' *epilepsia alcoholica*, s' embrutiment y sa locura; que, en darrer térme, poren arribâ á costarli la vida. Bé predican els moralistes contra aquest vici y condemnan sa *borratxera*, acte torpíssim que 'l despuya de la seua dignitat y el rebaixa an es nivell dels mateixos *irracionals*. Ni els gats s' escalivan, ni ses víctimes de s' alcoholisme s' agüan; ni ses lleys civils castigan, ab so degut rigor, aquest abús, qu' es rèl y fònt d' un sens fí de mals físichs, intel·lectuals y socials; ni tampòch ses autoritats desplegan molt de zèl que diguém, en aixó de dur bén assocats els borratxos d' ofici y fer entrar en cordèlla an els tavarnés, que casi sempre son cap y causa d' aquests escándols que 's donan masse sovint, tant dins ciutat com per viles y llogarets.

Já no parlem de l' atlotèa malcriada, *fadrinar-dos* caps-buyts y genteta de pòch cervèll, per qui es ocasió de gran bulla y avalòt trobarse amb un d' aquests infeliços, á qui prenen totduna per son conte y sempentetjan y fan mil injurios; fins y tot hi ha persones de cara y uys, gent de qui *fa fer*, qui en lloch de sortirlos els colors á sa cara, només de veure el germá prohisme fét talment una bèstia y aixecar lo seu crit de protesta y reprovació, s' aturan embabayats en mitx d' es carré ò surten, si importa de ca-seua, per fer sa riayassa, devant s' espectacle tristíssim d' un malanat *borratxo*, qui fa tota casta d' *equilibris* y es descapdèlla en doys y grosseries que avergonyexen y mòuen á llástima á cualsevòl qui tenga sentiments humanitaris y es seny an es séu llòch.

No hi ha esména ni *regit*; es un vici aquest tan estés y arrelat, el dia d' avuy, que ¡bé poreu predicá! ningú vos fa cás. Qui per un motiu, qui per s' altre, els bevedós sempre ténen mil excuses per *xarumbá*. ¡Y no vos dich res d' aquells, qui, en veure botella á tir, já pérden el mon de vista; y just y fét ses mosques, ben aviat los teniu enviscats dins s' òlla de sa mèl. Are per *fas* are per *nefas* sempre hi ha qui está ben apareyat y á punt, per *fer sa saliva*.

Un beu, perque els métjes li aconsenyan els *tónichs*, y ¡no hi ha que ferli punta! vòl está per lo que 's métje diu; s' altre, perque li es arribat á ses oreyes que 'ls métjes, qui tant combaten s' alcohol, son uns *farsantes* qui *xarumban* d' amagat dels altres, ò sempre que los venga de gorra.

Un beu, perque es temps es sech, y deshiara es molt bó *refrescá ses sanchs*; s' altre, perque hi ha molta d' homitat, y s' *esperit* allibera de dolôs reumátichs.

Un beu, perque es troba nirviós y *mal fét*, y tal vegada, amb un parey de glopets es calmará; s' altre, perque es sent flux y abatut, y s' aygor-dént reforça y dona bri.

Un beu, perque un amich gròs es anat á veurel... y li ha de fer una mica de fésta; s' altre, perque també un amich vey s' en va de viatge; y abans de partir li vòl fer una mica de cás.

Un beu, perque els dematins y de part d' hora-baixa sént frescoreta; s' altre, perque demunt mitx dia *fa un sol* que aixapa ses pedres y éll s' aufega de calò.

Un beu, perque els negòcis que du entre mans li *marxan* vent en popa; s' altre, perque en res se posa que no li surti tòrt... y tanmateix el *dimóni* tot s' en ho du á rodá.

Un beu, perque encare es fadrí y no ha de donar conte a ningú si gasta molt ó pòch; s' altre perque, á ca-seua, *en passa pésta* ab sa dòna y sa sògra, qui sempre jemégan, y res los basta... y tanmateix, quant arriba es diumenje, no ha pogut avençar una pesseta de sa *setmana*.

Un beu, perque du sa butxaca ben plena, y ¡já 's sab! qui *té dobbés vola* y qui no 'n *té redóla*; s' altre, perque no *té ahont caure mort*... y de qualque manera s' ho ha de treure d' es cap. ¡Ni hauria per tornâ lòcos, ò tirarse de cap dins mà!

Un beu, perque s' es topat amb dos ò tres camarades séus, y ¡no hi ha remey! s' ocasió fa pecâ; s' altre, perque es troba tot-solet y avorrit... y no sab que ha de fer de 's seu còs.

Un beu, perque li es *venguda* una heretat, que no 'n feya contes... y, tot content, la vòl *brufá*; s' altre, perque 's troba, sens pensar s' ho ab que l' han fet bort a cá-seua, y, *per venjança*, vol glopetjá á la salut de... qui paga.

Y així podriam are seguir, fént aquest mateix cantussòl, fins l' any qui vé tal dia com avuy, de part d' horabaixa, si no tenguésem altres maldecaps y feynes més necessaris; y els qui mos llegeixen no mos haguessin d' enviâ á *fregir ous de lloca*... amb aquesta camada qu' hem encetada.

Però, abans d' acabâ, vos dirém una parauleta á s' orea y no pús... ¡y tan amichs com sempre!

¡Alérta, germanets, ben alerta an es such, que escura sa bossa, deixa *gotères* ubèrtes an es còs, enterboleix s' enteniment, acursa sa vida, du per coua una bona partida de vicis pitjors, minva y apaga pòch-á-pòch sa llum de la fe; y quant vé *finis-finis* tira á perdrê moltes ànimes.

Els *afectats del beure*, uns per un estil, els altres per s' altre, fan el gran negòci dels fabricants de *productes quimichs*: aygordent, resòlis, palo, llimoneta, *queñe* d' es Pont d' Inca y molts d' altres *preparats*, que deixarian biscos an en *Lavoisier*, en *Proust*, en *Dalton*, *Wagner*, etc. etc.; y engreixan els tavarnés de tot estament, començant p' els qui serveixen amb *frac*, guans y corbata blanca y devallant fins els qui trempan y mesuran darrera es tauréll, amb còs de camia.

Por respeto á la clase, no 'n volem dir una paraula dels senyors, amb *redingot* y capéll de moxina, qui també bevetetjan á les totes y agafan sovint qualque mèula amb campanilles; y perque tantmateix mos faria mentiders aquella cançó forastera, que més de deu vegades he sentit cantussâ á una emblanquinadora de devant ca-meua.

“Cuando un *probe* se emborracha

Ya li disen borrachón

Y si se emborracha un rico

...está malito el señor.”

Lo cèrt es, cavallès, que 'n fa de maig ¡y per llarch! entre la classe obrera, el malahit vici del such. ¡Qué de vegades á moltes cases de jornalers es pané está buyt y es pedás no basta—com solem dir en bon mallorquí!—y ses malanades esposes y maretas, es queixan amb rahó y plorant com á Magdalenes, perque s' *homo*, en llòch d' anarsen á ca-seua, en deixâ es jornal, per cercâ sa dolça caloreta de la llar y fer moxonies an els infantóns... s' estiman molt més encalantirse *els cascós* dins un tavarnutxo aufegat y moscós, y fer moxonies á ses botélles de còll estret. ¡Y encare hi ha *protectors* de la gent de trabay qui posen es crit

an el cèl, porque ses autoridats superiors mánan tancâ ses tavèrnes y cafetins á les deu ò á les onze de la nit! ¡Y llavonses es queixan els obrers, renégan, flectoman y malaheixen sa séua trista sòrt, dihént: que 's pobre jornalero no guanya per donâ pá an els petits, ni per ferse un fil de ròba! Ja 'n parlarém, ab més espay un altre dia, si Deu nos dona temps y salut.

EL SEN GARROVÍ.

LA PRENSA CATÓLICA

Y A que tantas *Revistillas semanales*, del género verde y blancas y negras y multicolores, se publican fuera de Mallorca, y se ven expuestas en ciertos centros de suscripciones de Palma, y se encomian, y se pregonan y se leen, no sólo por las gentes ignorantes y por los aficionados á la pornografía, y hasta figuran, entre libros devotos, sobre las mesas en casas de familias católicas, hemos pensado que cumpliríamos un deber anunciando algunos de los buenos periódicos ortodoxos, propagadores de las sanas ideas, órganos de benéficas instituciones, porta-estandartes de las Doctrinas evangélicas y por consiguiente *moralizadores instruyendo*. Nuestra *relación* podrá contribuir al aumento de sus suscriptores y lectores, pues, por desgracia, como su existencia no es bastante conocida del *vulgo ilustrado*, apenas llegan á nuestra isla algunas docenas de cada una de las aludidas publicaciones.

Y a propósito de nuestra observación: ¿No sería posible establecer en el *Círculo de Obreros Católicos* una *mesa de lectura*, gratis, en la que estuvieran expuestas dichas revistas católicas? Si no estamos mal informados, un señor mallorquín (e. p. d.) entusiasta propagandista de las buenas lecturas, consagró parte de su patrimonio á la instalación y fomento de ciertas librerías católicas, y al efecto alcanzó del Obispo la aprobación de un reglamento según el cual debían fundarse y sostenerse. Pues, hoy que tanto malo leen los jóvenes de nuestro pueblo mallorquín; hoy que no podemos salir á la calle sin que hieran nuestros oídos los vendedores de cierto diario palmasano adalid furioso en la guerra contra el Dogma católico, embaucador del pueblo inconsciente, y sistemático calumniador de las instituciones religiosas; hoy que la prensa periódica neutra no para de anunciar y de recomendar lecturas de dudosa ortodoxia, ni de recomendar obras y espectáculos de perversas tendencias así con respecto al orden moral como al material; hoy ha llegado la hora de que los católicos mallorquines sacudamos nuestra fatalísima indolencia, y trabajemos de firme, con constancia y con espíritu de sacrificio. En este orden de ideas procuramos informarnos los que fundamos y sostenemos el semanario MALLORCA DOMINICAL, y en el mismo se vé que se inspira nuestro excelente colega el recién aparecido DIARIO DE MALLORCA. Ciertamente es que nuestras empresas lejos de proporcionarnos lucros y satisfacciones, nos acarrearán disgustos y gastos pecuniarios irrisarcibles; no importa. ¿Qué obra meritoria ante Dios y los hombres deja de costar algún sacrificio? Lo único que apena y duele es ver como muchísimos de los buenos, por desgracia, lejos de ayudarnos con su poder material, con su influencia, con su consideración ó con sus conse-

jos, no solo *no hacen nada* en favor de la prensa periódica neta y puramente católica, sino que por diferentes medios, apoyan, sostienen y fomentan los órganos de nuestros contrarios. A aquellos, pues, ofrecemos las espuestas consideraciones y la siguiente relación de REVISTAS CATÓLICAS, para que puedan elegir, según sus aficiones y recursos, alguna en que alimentar su afán de leer, y luego, cada cual en su círculo de acción las recomiende y las dé á conocer á quienes también puedan sacar fruto de su lectura.

UN COLABORADOR

Relación de periódicos de propaganda Católica que salen á luz en España.

Revista Popular.—Año XXXI—Barcelona—Semanaario ilustrado, 16 pag. en 4.º mayor—6 pesetas al año.

La Hormiga de Oro.—Año XVIII—Barcelona—Semanaario ilustrado, 16 pag. folio menor—10 ptas. al año.

La Lectura Dominical.—Año VII—Barcelona—Semanaario ilustrado, 16 pag. folio mayor—5 pesetas al año.

Repertorio de Buenas Lecturas.—Año XIII—Barcelona—Folleto mensual de 64 pag. en 4.º mayor—6 ptas. al año.

Las Misiones Católicas.—Año IX—Barcelona—Revista quincenal ilustrada, 12 pag. en folio—8 ptas. al año.

Boletín Salesiano.—Año XXII—(se imprime en Turin)—Barcelona—Mensual, de 32 pag. en 4.º mayor—5 ptas. al año.

El Pan de los Pobres (ilustrada).—Año VI—Bilbao—Revista mensual, 32 pag. en 4.º—1 pta. al año.

La Sagrada Familia.—Año III—Barcelona—Revista quincenal ilustrada, 16 pag. en 4.º—4 ptas. al año.

La Semana Católica.—Año XIII—Barcelona—16 pag. en 4.º—5 ptas. al año.

La Lectura Popular.—Año XX—Orihuela—Revista quincenal de propaganda, 4 pag.—Suscripción por 12 ejemplares—6 ptas. al año.

Luz Católica.—Año VII—Valencia—Semanaario de 16 pag. en folio—7 ptas. al año.

Hoja Dominical.—Año X—Barcelona—Semanaario de 4 pag. en 4.º (100 ejemplares)—1 pta. al año.

Anales del Culto á San José y á la Sagrada Familia.—Año XI—Barcelona—Revista mensual, 40 pag. en 4.º menor—3 ptas. al año.

El Amigo del Obrero.—Año VII—Barcelona—Semanaario ilustrado, 4 pag. en folio—3 ptas. al año.

El Siglo Católico.—Año I—Alcoy—Semanaario—16 pag. en 4.º—4 ptas. al año.

Revista Católica de las cuestiones sociales.—Año I—Madrid—Mensual, 24 pag. en 4.º—2 ptas. al año.

Lo Missatger del Sagrat Cor de Jesús.—Any IX—Barcelona—Mensual, 32 pag. en 4.º—2 pessetas cad' any.

Mallorca.—Año III—Palma—Revista decenal, 16 pag. en 4.º—5 ptas al año.

Lo Pensament Catalá.—Any I—Barcelona—Setmanari, 8 pag. en folio menor—6 ptas. l' any.

La Veu del Montserrat.—Any I—Vich—Revista mensual.

Ilustración Católica de España.—Año III—Madrid—Revista quincenal ilustrada, 12 ptas. al año.

(Se continuará)

FOLK-LORE MALLORQUÍ

Frases ab sa paraula TEMPS

No més que per *passar al temps* perque escriure jó ab més pretensions seria *perdre el temps* vull provar de fer aplegadissa de frasses ahont hi entre la paraula *temps*. Y no será *fruita fòra temps*, ara que veitx que tothom s' estirat a-n aixó de *folk-lore*, que pot esser molt profitós a la llarga si un s' hi *tira en temps*, y no heu deixa de la ma. Y res millor qu' aprofitar las vetladasses de l' hivern, qui *donen temps* per tot; perque llevors s' en ve la calor y no hi ha poder de rey que 'l fassi trabayar a un homo: ja heu diu l' adagi: «*Cada cosa a son temps. y en l' estiu xigales.*»

Be es ver que m' es *cuantretemps* la poca co-naixensa de la llengo; pero, ja heu veurem: *el temps fera la lley*. Y un homo en el *temps que correm*, s' ha de girar d' allá hont vé y ferli *caral* unich modo de no *temerse del temps*.

¿Qui m' ho havia de dir a mi que m' hagués de veure en aquets trumfos? *Per veure coses el temps!*

Ja m' agradaria ferm tenir al costat un veyet de l' any ú (del sigle passat) pera que me contás coses d' *aquell temps*, de que parla *sa glosada*, de Mestre Penya, una de quines estrofes acaba:

«Ja no tornarà aquell temps,
El temps de quant era nina.
— Sí que tornarà, Padrina,
Sí que tornarà.»

Y estich cert y segur que n' hi podria cullir de la seva conversa, y moltes, de frases de les que cerch. Pero ja *fa temps* que no' n' corren d' homos de l' any ú. Com totes les coses bones, els homos experimentats, ja duren poch.

No 's que 'm figurí haverho abrusat tot; pero acabaré per avuy perque no *tench pus temps* de cabilar, y, endemés, m' ha agafat un fret que no 'm deixa dur la ploma. (Aixó *es propi del temps*.)

Aiximateix en aqueixas quatre retxes m' hi es caigut el *temps* setze pichs. Ara si que puch dir qu' he *fets els comptes a-n el temps*.

¿Sabeu com m' es acorreguda l' idea dê aplegar aqueixes frases? Idò, es estat mentres *feya temps* esperant que m' entrás la son.

Y ja m' es entrada

UN TEMPORER

16 Janer 1901

* * *

(A UN TEMPORER)

Ara qu' es vengut es *bon temps*, després de dues ó tres setmanes de *mal temps*, aprofitam el *folk-lore* de la *temporada* que mos enviareu.

Tant m' ha agradat sa manera de servirnos aquest platet de frases, qu' els lectors acaban d' assaborí, que li he trobat gustet de *poch* y m' han entrat ganes de fegirnhí un grapat més

Un temps, qu' es com si digués *en temps de Noé*, quant no era coneguda s' importancia d' axó qu' *en aquests temps* deim, en terme forasté molt antipatic, *folk-lore*, se compren que no 'n fessen cabal ni parassen esment, molt ni poch, en conservar es tresor y riqueses de les seues llengos, per pobres que fossen; per axó, *donant temps al temps*, sols se cuydavan de veure quant era el *temps de conrar*, semblar y cullir.

Però *el temps canvia*, y avuy hem de dexar anar *aquell temps*, perque *temps era temps* que *Marta filava* y procurém *aprofitar el temps*, ara que mos trobam *en temps de messes* (literaris), *entrant á temps* ab sos molts que tenen humor y lleguda abastament per arreplegar mots y modismes tant dels que diuen *d' en temps primé* y de *l' entigüea*, com dels que corren ara.

Jo que, á dir veritat, no *tench temps demés*, axí mateix puch descansar de ses obligacions, espi-golant desiara dins el camp de la nostra hermosa llengo. Y, axí com se diu y es ve, que *qui va a missa no pert temps* (si hey *es á temps*, s' entén), crech també qu' ocuparse ab axó, després dels quefers propis, no *es perdre es temps y sa llavó*, com creuen alguns. (Aquests que pareix qu' *han vengut á mal temps*, si es *temps no los se menja, vendrá temps* que mos darán rahó.)

Y ara me prech sa llibertat de dirvos, senyor Temporer, que, ja que mostrau vena per axó, no vos hi dediqueu solament per *passa-temps* esperant que vos vengue sa son y de correguda, *es temps de dir un credo*, sinó que vos hi heu d' entretenir sovint y ab més espay, tant si s' *alsa el temps* com si se *destrempla*, tant si es *temps de segar* com de sembrar, tant ses *vetladasses* del hivern com ses *dematinades* del estiu: perque per conrar aquest sementer tot anyes *any de bon temps*.

Y si *en tot temps* hem de *prende el temps axí com vé*, ajudem, idó, als qu' ara s' afanyen y axí trabayant tots *á un temps* mos será més geugera sa tasca; encare que be sé que del meu servici, se poria dir: *no aguanta á mig temps ni barres altes*.

Ja n' hi haurá prou. Pareix que s' ennigula y per mí *fará temps*: no porem estar segús ab aquest *temps de la bleda que fa*; ell haurian de ploure dobles de cinch duros!... be que si fossen moneots no caurían malament, sobre tot si *caien* dins ses meues butxacas; per alló de que *en temps de fam....*

Axí mateix en aquestes quatre retxes m' hi es caigut el *temps* més de vint vegades, ó al menos si no hi han caigut de *bon grat* los hi he fet caure *per forsa*. ¿Mentres no s' hajan fet sanch ni romput cap os... ray!

S. ELVIRO MÀS.

CONSECUENCIAS D' UNA EDUCACIÓ ATÈA

Transcrivim (per creurerla profitossísima)... una carta dirigida á son pare, que se trobá prop del cadáver d' una jove de devuit anys, fiya d' un opulent *llibre-pensador*, la cual se suicidá fá poch á Paris.

«Oyada de l' existencia, he resolt desferme d' ella; no hèn havia fet antes, perque encare creya amb l' altra vida y temía les penes de l' infern; empero avuy que, gracias á les vostres ensenyances, no teng aquelles creències ni don cobro á n' aquests temors, vull tornar al *norés*, donantvos ab axó una prova de molt de seny. Donchs, ¿no es preferible quant la vida se fá insoportable alliberarse d' ella per medi d' una mort voluntaria, acabant uns sufriments, als quals podem posar terme? ¡Adeu, idó, per á sempre!»

(De la *Lectura Dominical*).

OBJECTES Y ROBES D'IGLESIA

BAZAR de D. Juan Montaner
Carrer del Sindicat, números, 2 á 10

LA BALEAR

Fábrica de Rejoles de ciment

y altres peses aplicables á la construcció

~ D. Bartomeu Far ~

Hostals núm. 38—PALMA

LA INDUSTRIAL

Gran Bazar de mobiliari artístich, tapizería, cristalería, objectes decoratius, etc. etc.—Enfront del Carrer de Sant Nicolau, entre el *Pas d'en Quint* y la *Costa d'en Brossa*.

PRÈUS ECONÓMICHS

CASA ESPECIAL PER ESCULTURA RELIGIOSA

ORNAMENTS SAGRATS

y representant de la fábrika de vidrieras de colors y gravats de

J. AMIGÓ

DE BARCELONA

Plassa d' Antoni Maura número 22

PALMA DE MALLORCA

Se construeixen imatges de sants, en fusta, de primera, segona y tercera classe; com també retaules, sagraris, altars, candalers, cirials, canelobres, sacres y tot lo relatiu á l' ornamentació escultural de les iglesies.

S' hi trobaran també, terns, casulles, capes, estoles, mandils, camis, sobrepel·ligos, ámits, flochs de misal, bonets, galons, cínguls, confeccionat tot ab teles de la tan enomenada fábrika d'els *Fills de M. Susi* de Barcelona.

En venta La casa núms. 46 y 48 de la calle de la Merced—Compuesta de tienda y tres pisos. Obra nueva, gran cisterna, ventilada y libre de servidumbres. Produce 13 duros mensuales.—Dará razón D. B. Ferrá, calle de Muntaner núm. 10.

FÁBRICA ANTIGA DE GAS

Sa que mos dugué sa millora d' aquesta llum tan cómoda y neta.

Sa que l' any 1857 triunfá dels seus competidors á sa subasta, porque va fé una rebaixa en el preu de s' alumbrat publich, que aventatjava emb' un 23 per cent s' oferta que els altres feyan.

Y sempre ha cumplit tots els seus compromisos.

Sa que en 40 anys may meresqué de s' Ajuntament sa mes petita amonestació.

Y conta ab sos mes principals centres de consum.

Y de cada día reb mostres de simpatía des publich.

Sa que ven es gas mes barato y ofereix mes ventatjes als seus parroquians.

Portella, 16—DIRECTOR, D. Eusebio Pascual.

Gran Establecimiento Nuevo de S. José

~ DE ~

IGNACIO FIGUEROLA

BRONDO esquina BORNE

Gran rebaja de precios por final de temporada

CAPAS confeccionadas.

PAÑOS para capas.

» » vestido.

Gergas en todas clases y colores.

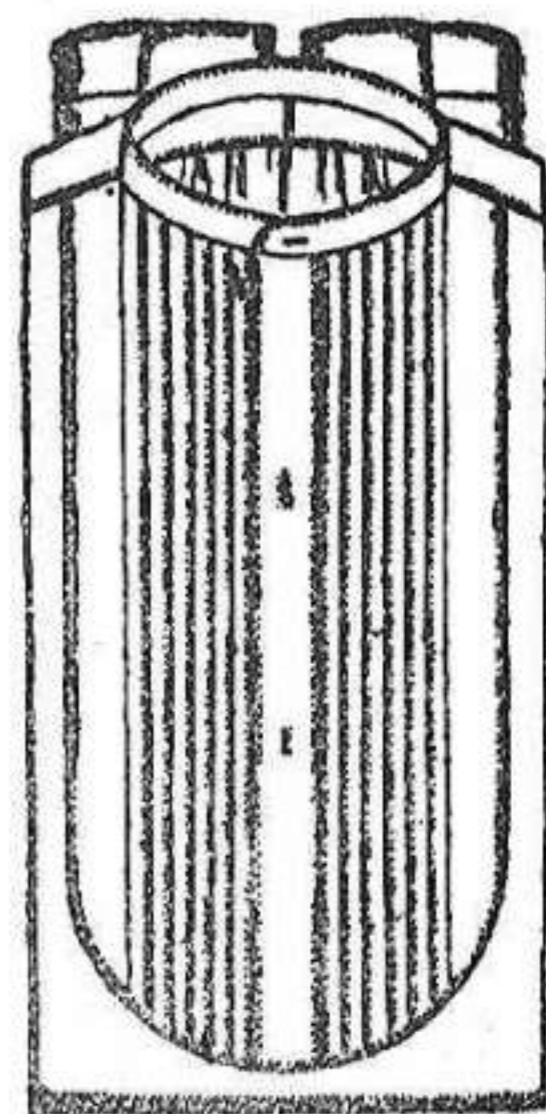
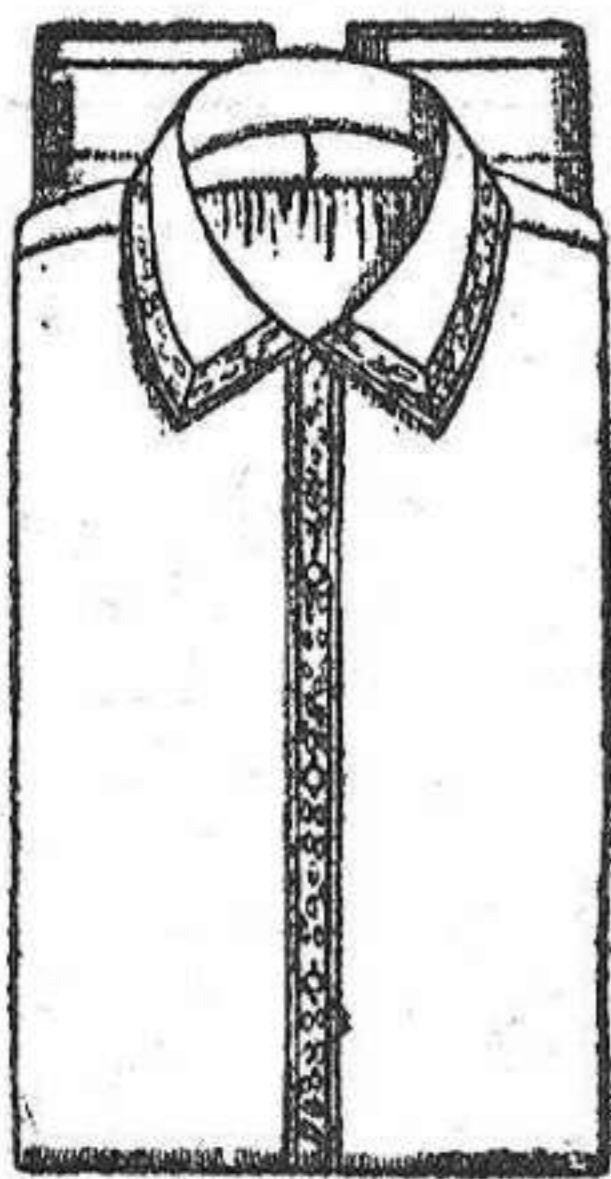
GENEROS de algodón, novedad para vestidos de Señora.

ALFOMBRAS, Tapicerías, yutes y stors.

Camisería—Corbatería.—Paraguas—Bisutería.

ESPECIALIDAD EN TELAS BLANCAS

Ojo—Venta de retazos—Ojo

DEVOCIONARIS

hermosos y de tota casta, á sa tenda d' articles d' escriptori den Jusep Mir
Cadena de Cort núm. 11 y carré des Fideus núms. 1 y 3

Imprenta de José Mir—1901